

# Ajankohtaista työeläketurvasta

**Työeläkekoulu Turku 26.3.2026**

**Tuuli Glantz**

**Sosiaalipoliittinen asiantuntija, SAK**



# Työeläkejärjestelmä on toimiva malli

Yhteiskunnan pitää varautua vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheen huoltajan kuoleman varalle

- Työeläkejärjestelmä on suomalainen tapa ratkaista nämä haasteet.
- Kansan- ja takuueläke täydentävät, mutta niiden rooli on pienempi.

Työeläkejärjestelmällä on monia etuja

- Lakisääteinen ja pakollinen järjestelmä ehkäisee eläkeläisköyhyyttä.
- Eläke karttuu automaattisesti, joten sitä ei tarvitse erikseen suunnitella.
- Etuudet eivät ole sidoksissa työnantajaan, joten työn vaihtaminen on helppoa.

Järjestelmää arvioidaan jatkuvasti ja se on hyvässä kunnossa

- Hyväkin järjestelmä kaipaa säännöllistä määräaikaishuoltoa.



# Eläkeuudistus loppusuoralla

- Työmarkkinajärjestöt sopivat eläkeuudistuksesta tammikuussa 2025.
- Sopimuksen pohjalta aloitettiin sosiaali- ja terveysministeriön johdolla hallituksen esityksen valmistelu.
  - Työmarkkinajärjestöt ovat olleet mukana valmistelutyöryhmässä.
- Hallituksen esitys oli lausunnoilla 4.2.2026 saakka.
- Tavoitteena on, että hallituksen esitys menee Eduskuntaan maaliskuussa 2026 ja tulee voimaan asteittain 1.7.2026 alkaen.
- Eläkesopimuksen mukainen vanhuuseläkerahastoinnin kehittämistä koskeva selvitys tehdään vuoden 2026 loppuun mennessä.



# Eläkesopimuksen keskeiset kohdat

- Keskeinen sisältö:
  - **Sijoitusuudistus pääosassa.** Tavoitteena vahvistaa kestävyyttä sijoitustuottoja lisäämällä.
  - **Rahastoinnin kasvattamisella merkittävä rooli.** Rahastointia kasvatettaisiin vanhuuseläkkeitä varten 0,4 % → 0,5 %.
  - **Ei suoria etuusleikkauksia.** Työeläkeindeksiä rajoitettaisiin tietyissä tilanteissa. Indeksirajoitin tulee voimaan vuonna 2030.
- Myös muita vakauttavia elementtejä.
  - Tarkastelupisteitä eri kysymyksistä.
  - Sopimuksen arvioiminen määräajoin, ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2035.
  - Maksuohjelma: maksu pysyy vakaana (24,4 %) vuoteen 2030 asti.
- Maan hallitus on sitoutunut toteuttamaan eläkeuudistuksen eläkesopimuksen mukaisena.



# Eläkeuudistuksen arvioidut vaikutukset

- Eläkeuudistus vahvistaisi julkista taloutta noin 0,8 % BKT:sta pitkällä aikavälillä (tavoite oli 0,4 %).
- Uudistus parantaisi työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä:
  - Pienentäisi työeläkemenoa 0,5 %-yksiköllä pitkällä aikavälillä.
  - Kasvattaisi sijoitustuottoja 0,5 %-yksiköllä pitkällä aikavälillä.
  - Alentaisi TyEL-maksua 4 %-yksiköllä pitkällä aikavälillä (nykyinen maksutaso riittänee).
- Muutokset kasvattavat sijoitustuottojen heiluntaa.
  - Pitkä sijoitushorisontti tekee kuitenkin sijoitusriskin lisäämisestä todennäköisesti kannattavaa ja vahva vakavaraisuus puskuroid heikkojen tuottojen jaksoja. Hyvät tuotot jätetään vahvistamaan järjestelmää.
- Sijoitustuottojen kasvattamisen onnistuessa nuorten sukupolvien työeläkemaksun korotuspaine helpottuu, myös vanhuuseläke-rahastoinnin kasvattaminen tukee tätä.



# Keskustelu eläkkeistä jatkuu

- Julkisuudessa on keskusteltu mm. eläkeiän nostosta, palkattomien aikojen eläkekarttumien poistamisesta ja myös eläkkeiden leikkaamisesta. Lisäksi on esitetty näkemyksiä, että eläkesopimuksessa olisi pitänyt olla mukana laajempi automaattinen vakauttaja.
  - Liittyvät osin julkisen talouden haasteisiin ja mm. velkajarrukeskusteluun.
- Itse eläkejärjestelmässä ei ole kestävyyshaastetta. Eläkkeiden leikkaukset eivät myöskään merkittävästi suoraan vaikuta julkiseen talouteen.
- Työeläkejärjestelmän suhde julkiseen talouteen: on huomattava, että työeläkevarat eivät ole osa valtion kassaa vaan ne on kerätty ja sijoitettu nimenomaan työeläkkeiden rahoittamista varten.
- On syytä varautua eläkekeskusteluihin eduskuntavaalien alla ja myös hallitusohjelman neuvotteluissa.



# Ensi vaalikauden työeläkeasiat palkansaajien näkökulmasta

- Tulevalla vaalikaudella on hyvä seurata nyt tehdyn eläkeuudistuksen vaikutuksia. Eläkeuudistus tulee voimaan vaiheittain ja nyt ei ole akuuttia tarvetta uudelle eläkeuudistukselle. Työmarkkinajärjestöt ovat sopineet tarkastelevansa tilannetta viimeistään vuonna 2035.
- Kuitenkin on todennäköistä, että pienempiä työeläkkeitä koskevia asioita tulee valmisteluun ensi vaalikaudellakin jatkuvan valmistelun periaatteella.
- Työeläkkeitä koskeva valmistelu tulee tehdä jatkossakin kolmikantaisesti.
  - Pyritään työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteiseen työeläkkeitä koskevaan hallitusohjelmakirjausehdotukseen kuten aiemminkin on tehty.



# Työkyvyttömyyseläkkeiden ja työnteon yhteensovittamisen joustomalli

- Hallitusohjelmassa on kirjauksia siitä, miten työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien työllistymistä voitaisiin lisätä. Tätä on selvitetty myös useilla edellisillä hallituskausilla.
- Eri malleja on selvitetty sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä. Hallituksen esitys on tarkoitus viedä eduskuntaan huhtikuussa 2026.
- Ns. lepäämäänjättämislakia on päätetty jatkaa kahdella vuodella ja uusi laki pitäisi saada voimaan vuoden 2028 alusta.



# Mikä on joustomalli?

- Kalenterivuoden alussa (tai uuden työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa) kullekin henkilölle lasketaan joustosumma, joka on kahden kuukauden suojaosan suuruinen. Suojaosa on osaeläkkeellä 60 % ja täydellä eläkkeellä 40 % vakiintuneista ansiotasosta.
- Joustosummasta jäljelle jäävä osuus periytyy seuraavalle kuukaudelle.
- Sen jälkeen kun joustosumma on käytetty, suojaosan ylittävät työansiot peritään takaisin eläkkeestä.
- Lisäksi joustomallissa on monia yksityiskohtia, mm. eläkeoikeuden päättymisen edellytykset.
- Tulorekisterin myötä ansiovalvontaa voitaisiin tehdä kuukausittain.
  - Kuukausittaisella ansiovalvonnalla pyritään välttämään isot takaisinperinnät.



Miksi yrittäjien eläkejärjestelmän uudistamisella on merkitystä myös palkansaajan näkökulmasta?



# Yrittäjien eläkejärjestelmän kehittäminen

- Hallitusohjelmassa on kirjaus yrittäjien eläketurvan selvittämisestä.
- Sosiaali- ja terveysministeriö asetti selvityshenkilö Jukka Rantalan selvittämään yrittäjien eläketurvan kehittämistä. Määräaika oli 30.11.2025.
- Viime kevään puoliväliriihessä tehtiin YEL:iä koskevia linjauksia mm. siitä, että yrittäjän todelliset tulot vaikuttaisivat enemmän YEL-työtulon tasoon.
- Rantala esitti toimeksiantonsa mukaisesti ansioperusteiseen vakuuttamiseen siirtymistä ja mm. työtulon laskentamallin kehittämistä.
- Yrittäjäjärjestöillä on erilaisia näkemyksiä selvityshenkilön ehdotuksista.
- Sosiaaliturvaministeri on julkisuudessa painottanut erityisesti yrittäjyyden edellytysten parantamista. Hallituksen linja asiaan selviää viimeistään kevään kehysriihessä.



# Työntekijän ja yrittäjän eläkejärjestelmät muodostavat työeläketurvan kokonaisuuden

- Monet toimivat työuransa aikana sekä työsuhteessa, että yrittäjinä.
  - Eläketurvan (ja muun sosiaaliturvan) kertyminen kaikesta työstä on tärkeää.
- YEL seuraa keskeisissä ratkaisuissa TyEL:ä.
  - Palkansaajan ja yrittäjän eläketurva on pitkälti saman sisältöinen.
  - YEL-maksun taso seuraa TyEL-maksun tasoa.
  - Eroja on erityisesti vakuuttamisessa ja rahastoinnin puuttumisen vuoksi rahoituksessa.
- Palkansaajien ja yrittäjien eläkejärjestelmien kehittämisen tulisi kulkea ”käsi kädessä”.
  - Molemmat ovat pakollisia vakuutusjärjestelmiä joissa tulisi noudattaa vakuutusperiaatetta.



# Alivakuuttamisesta

- Nykyinen työtulon määrittely on mahdollistanut alivakuuttamisen.
  - 1.1.2023 voimaantulleen lainmuutoksen tärkeimpänä tavoitteena oli löytää keinoja alivakuuttamisen korjaamiseen ja vähentää valtion kasvavaa rahoitusosuutta yrittäjien eläketurvasta.
  - Siirtymäsäännökset kertakorotuksen enimmäismäärästä jatkavat alivakuuttamista.
- Alivakuuttamisen vaikutukset:
  - Vaikuttaa valtion maksuosuuden kasvuun.
  - Vääristää kilpailuneutraliteettia työnteon muotojen välillä.
  - Vääristää yrittäjien välistä kilpailua.
  - Heikentää yrittäjien eläketurvan ja muun sosiaaliturvan tasoa.
  - Lisää valtion muita etuusmenoja.



# YEL:n kehittämisestä

- YEL:ä tulisi kehittää vastuullisesti ja julkisen talouden tilanne huomioon ottaen.
  - Yrittäjäkentän moninaisuuden vuoksi kaikkia tyydyttäviä ratkaisuja tuskin löytyy.
  - Vakuutusjärjestelmää ei tule päästää kestävämmälle pohjalle. Se murentaisi luottamusta järjestelmää kohtaan.
- Jukka Rantalan raportissa esitetään useita keinoja puuttua vakuuttamisen ongelmiin, mutta monet ehdotuksista tarvitsevat vielä jatkoselvitystä ja kattavia vaikutusarvioita.
- Rahastointi olisi tärkeää, mutta vaatii vielä paljon selvittelyä.
  - Rahastointi lisäisi YEL-järjestelmän kestävyyttä pitkällä aikavälillä.



# Kiitos!

